No. 1285 Vrijdag 14 Augustus 1908. 25ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire. Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1— 7 regels f0,50, voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10,— pa anja.
Un numero sol fl. 0,15.
Anuncio di 1 te 7 regel f0,50, cada regel mas 7½ cts.

Wegens den feestdag van O. L. V. Hemelvaart, op morgen 15 Augustus, verschijnt ons blad reeds heden.

Curaçao, 13 Augustus.

Leve de Koningin!

„De Gouverneur van Curaçao,

met bijzondere dankbaarheid zonder verwijl gevolg gevende aan de hoogst vereerende telegraphisch van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën ontvangen opdracht, brengt hierbij ter kennis van de bevolking der kolonie Curaçao, dat Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, volledig bekend met den toestand der kolonie, dien toestand met diep leedwezen gadeslaat en dat Hare Majesteit Hoogstderzelver aandacht en die van Hare Raadsleden aan de verbetering daarvan wijdt.

Gedaan te Willemstad, den 11den Augustus 1908.

J. O. De Jong V. B. & D."

Aldus luidde de Proclamatie Dinsdag in het Publicatie-Blad, No. 32, den volke bekend gemaakt.

LEVE DE KONINGIN!

was de spontane uitroep van allen, die het Koninklijk Woord vernamen.

Het deed ons zoo goed, nu wij zwaar gebukt gaan onder het lijden, de stem te vernemen van onze geliefde Koningin, en te hooren, dat Zij met ons medegevoelt al de ellenden van onzen onhoudbaren toestand, en Zij Hare volle aandacht wijdt om met Hare Raadsleden te overleggen dien toestand te verbeteren. Door dit Koninklijk Woord voelen wij ons veel getroost. De angstige bezorgdheid beklemt ons minder, wij voelen als het ware onze redding reeds nabij: Oranje waakt over zijn volk!

De beteekenis van een Proclamatie als deze kunnen wij niet hoog genoeg schatten.

Slechts hoogst zelden richt Hare Majesteit zich tot haar volk.

Een buitengewone oorzaak alleen kan Haar daar toe aanleiding geven.

En nu gelastte Hare Majesteit aan Z. Excellentie, den Minister van Koloniën den Gouverneur van Curaçao telegrafisch op te dragen Hoogstderzelver gevoelens aan de bevolking van Curaçao bekend te maken.

Dit is voor ons een overduidelijk bewijs, dat de Hooge Regeering in Nederland den droeven ernst van de Curaçaosche crisis thans ten volle beseft, en, zooals het ook werkelijk is, als iets heel buitengewoons beschouwt.

Het wil ons voorkomen, dat dit Koninklijk Woord terugslaat op het adres door de Kamer van Koophandel en Nijverheid, de Groep Nederlandsche Antillen van het A. N. V. en de Afdeeling „Curaçao" van de Nederlandsche Vereeniging „Onze Vloot" aan Hare Majesteit gericht. Dit adres werd Zondag 5 Juli in handen gesteld van den Heer Gouverneur der Kolonie, die Zaterdag 11 Juli aan de drie Corporaties bericht van ontvangst zond, met de mededeeling dat Z. H. E. G. het verzonden had aan ZExc. den Minister van Kolonien, om het door diens tusschenkomst aan Hare Majesteit aan te bieden.

Juist einde Juli of begin Augustus kan dit adres Hare Majesteit hebben bereikt, toen de uitzetting van den Minister-resident uit Caracas, het vertrek van Consul López uit Curaçao, het afbreken der relaties door Venezuela achtereenvolgens in Nederland bekend werden en besproken.

Al deze omstandigheden hebben medegewerkt om de Hooge Regeering in Nederland volkomen te overtuigen, dat hier werkelijk de nood hoog gestegen was en reikhalzend werd uitgezien naar spoedige, afdoende hulp. Om aan dat verlangen der bevolking te voldoen heeft Hare Majesteit ons telegrafisch laten gerust stellen met de verzekering, dat Zij volkomen van alles op de hoogte is en daaraan overeenkomstig de noodige maatregelen zal treffen.

Dat telegrafisch bericht aan Haar Volk op Curaçao werd door Hare Majesteit afgezonden op denzelfden dag, dat de *Jacob van Heemskerk* Nederland verliet om Curaçao te komen verdedigen.

Wordt dat bericht nu niet als een liefdegroet, uitgesproken toen de eerste strijders afscheid namen om hierheen te snellen. Klinkt het nu niet als een opwekking tot moed aan de strijders: „Redt mij mijn dierbaar volk van Curaçao!"

Met eerbied, dankbaarheid en vreugde is dat Koninklijk Woord door geheel ons volk aangehoord. Onze verknochtheid aan Nederlands Koningin is, zoo mogelijk, daardoor nog hechter geworden. Opnieuw hebben wij ondervonden, hoe lief Zij Haar volk heeft, ook ons, het wel arme, hulpbehoevende Curaçao, maar dat in gehoorzaamheid en liefde menig bewoner van Nederland overtreft, en juist daarom zoo dierbaar is aan het hart van onze geliefde Koningin Wilhelmina.

Ingezonden Stukken.

St. Martin.

Reorganisatie.

II.

Niettegenstaande „de meening van een aantal over rijpe ervaring beschikkende, tot oordeelen geheel bevoegde afdeelingschefs", die geen reorganisatie mogelijk achten, — aldus de mem. van antw. op de kol. huish. begrooting voor 1909 — durf ik toch dit onderwerp ter sprake brengen. Zelfs zonder voor deze stoutheid excuus te vragen, mag ik zulks doen. Immers, een tegenwoordige opinie mijnerzijds kan hun gezag volstrekt niet krenken, daar mijn bewering op geheel ander standpunt staat dan het hunne. Hun gezichtspunt was geheel en al dat der bezuiniging, daarenboven nog beheerscht door een conservatisme om een staat van zaken te bewaren, „dien het Rijk in zijne koloniën bestendigd zal wenschen te zien;" en daarbij nog vasthoudend aan de stelling: dat er gezorgd moet worden voor een goed geregeld bestuur.

De bedenkelijkheid dezer stelling, zooals gebruikt en bedoeld door het Bestuur, is, vertrouw ik voldoende gebleken uit het voorgaande.— Mijn standpunt echter is het algemeen belang. Wordt hierop de reorganisatie gebouwd „dan staat zij op het fundament der waarheid." Hierdoor zullen de rechten verwezenlijkt worden èn van de gemeenschap, èn van het individu. Of hierdoor ook bezuinigd kan worden? Dit zullen we uit het vervolg leeren. Insgelijks of de reorganisatie een vereenvoudiging zal wezen.

Om de kwestie nu duidelijk te stellen, zij gezegd, dat het hier uitsluitend gaat over een reorganisatie der bestuursinrichting op de Bovenwindsche eilanden, daar voor dit doel reeds een commissie van onderzoek is benoemd. We vragen voorts niet: is reorganisatie mogelijk? In dezen vorm gegoten leidt de vraag langs doolwegen, zooals uit de ondervinding reeds blijkt.

De vraag, die wij stellen is deze: voldoet de tegenwoordige bestuursregeling aan het algemeen belang? Zoo niet, dan *moet* er reorganisatie plaats hebben, en vervalt de kwestie der mogelijkheid. Er zal toch wel niemand durven volhouden, dat het samenstel van bestuur, niet beantwoordend aan het algemeen belang, onmogelijk kan gereorganiseerd worden. Dit zou niet anders dan grove onkunde toonen èn van den oorsprong èn van het doel van elken staat of de openbare macht.

In de memorie van Antw. op de kol. huish. Begrooting voor 1908 en 1909 wordt schijnbaar zonder onderscheid gesproken nu eens van bestuursregeling, dan van samenstel of werkwijze van het bestuur. Tot beter begrip der zaak zoude wel een meer bepaalde vorm der gedachten wenschelijk zijn. Er moet onderscheid worden gemaakt tusschen het samenstel van het bestuur en de werkwijze; het eene slaat op het mechaniek, het andere gaat over de administratieve werkzaamheid van het bestuur. Vooral omdat er gesproken is bij het plan der reorganisatie van „een staat van zaken, dien het Rijk in zijne koloniën bestendigd zal wenschen te zien," achten wij dit onderscheid noodzakelijk.

Blijkbaar moet die bestendiging doelen op het samenstel of mechaniek van het bestuur. Vandaar zij onze eerste vraag: is het bestuur in zijn samenstel gebaseerd op de wettige belangen der bevolking? Zoo niet, dan voldoet het ook niet, en moet er reorganisatie plaats hebben.

Dat het mechaniek der bestuursmachine op de Bovenw. eilanden niet zeer gecompliceerd is, mag als bekend worden verondersteld. Het is zelfs zeer simplex in zijn samenstel. De voornaamste wielen, waaromheen alles draait zijn drie in getal, en kunnen benaamd worden als volgt: het ambt van gezaghebber, dat van ontvanger en dat van griffier.

Deze benaming is wel wat willekeurig, maar bij voorkeur gekozen, omdat daarmee distinct de drie personen worden aangeduid, over wie al de overige werkzaamheden zijn verdeeld.

Over de beide laatste personen kan op deze plaats kwalijk gesproken worden, daar deze bij al hun werkzaamheid noodzakelijke raderen zijn in elke bestuursinrichting. Blijft dus over: het gezaghebbersambt. Is ook dit onafscheidelijk van ons bestuurssamenstel?

Dit ambt, al wisselde het in den loop der tijden al eens van naam, is overoud, meer dan twee eeuwen, en heeft ontegenzeggelijk zijn onderdeel met eere gedragen, daar het de vertegenwoordiger en behartiger van de belangen des volks was. Van 't laatst der 17e eeuw tot in de 19e eeuw werd dit ambt bekleed door hooggestaande personen. En geen wonder! Eerst onder het Bestuur van de West-Indische Compagnie, later onder dat van Suriname, vorderden en af stand en ongeregelde en zeldzame communicatie met 't hoofdbestuur zelfstandige en doortastende mannen op de eilanden om het roer van bestuur te hanteeren. Zij waren met het civiel en militair gezag bekleed, om de inwendige rust te bewaren en de burgers te beschermen tegen geweld van buiten. Bij hen berustte de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht.— Later in de eerste helft der negentiende eeuw, al hadden de eilanden wel geen vijandigheden meer van buiten te duchten, bleef toch een wachter op den toren noodig ter verzekering van de inwendige rust.

Men leefde nog in den tijd der slavendiensten, en behalve dit hadden de eilanden nog een groote mate van autonomie in de wetgeving, welk prerogatief ook nog na 1845, den datum der administratieve scheiding van Suriname en Curaçao, hun verzekerd bleef.

Welke hoedanigheden in die tijden bij de hoofden der eilanden vereischt werden, kan men gemakkelijk te weten komen uit de reglementen van administratie en bestuur voor Bonaire en Aruba, die ook gelden voor de Bovenwindsche eilanden. (P. B. 1823 no. 66, 67.)

Maar vergelijk nu het voorheen met het thans. Onze kolonie leeft wel een verborgen en schamel leven, maar aan een zeker evolutionisme heeft zij zich niet kunnen onttrekken.

De toestanden zijn veranderd, veel veranderd. De rust naar binnen en buiten is verzekerd. Geen opstanden van slaven staan te vreezen; zeeroovers rotten niet meer samen om de glooiende kusten onzer eilanden: de wetgevende macht zetelt te Curaçao. In één woord, de eilanden der kolonie hebben zich, als planten naar de zon, naar het hoofdbestuur te Curaçao gekeerd, en buigen en zwiepen al naar gelang de wind van daaruit waait. Centralisatie heeft zich dus langzamerhand geworteld in het groeileven onzer kolonie. Publiek-rechterlijke belangen: openbare gezondheid, belastingen, politie, onderwijs, benoemingen, etc., alles gaat van het wetgevend lichaam of bestuur van Curaçao uit.

In deze centralisatie ingrijpende verandering te brengen, is, dunkt me, niet dienstig voor het algemeen belang. Beter is den historischen loop in deze te eerbiedigen en te bestendigen, vooral om onze financieele onmondigheid, maar dit sluit niet uit, dat elk eiland meer gelegenheid behoort gegeven te worden om de wetgeving te beïnvloeden door Zijn Raad van Politie.—Gezien nu de essentieele verandering der toestanden van het nu en voorheen, valt het niet zwaar te bewijzen, dat het ambt van gezaghebber niet meer in het kader der ambtenaren thuis behoort. Het is gebaseerd op toestanden, die niet meer bestaan. Het is een monument, dat spreekt van vervlogen tijden, vanwaar geen heil voor het algemeen belang meer te wachten is.

Misschien werpt men tegen: maar er moet toch een persoon zijn met macht bekleed, om het prestige der regeering hoog te houden. Men bedoelt dus om op de verbeelding der

Feuilleton.

DE VOORGANGER VAN ZEPPELIN.

Het is nu graaf Zeppelin, die de eer krijgt van den bestuurbaren luchtballon. Doch zooals het meer gaat inzake uitvindingen, de man die ten laatste slaagde in de practische toepassing van de uitvinding had een voorganger, die de eigenlijke uitvinding deed.

Deze man is geweest David Schwarz. En het is voor de geschiedenis der luchtscheepvaart rechtvaardig, zijn naam te noemen. Hij was de uitvinder van den bestuurbaren aluminium-luchtballon, en na zijn dood —dat vergeten, tragische sterven van den miskenden uitvinder! — was het graaf Zeppelin, die vertrouwen had in zijn plannen en zich met de weduwe van Schwarz associeerde.

Een en ander doet volstrekt geen afbreuk aan de belangrijke rol, welke Zeppelin op het gebied der luchtscheepvaart heeft vervuld, want al is de theoretische uitvinding de a, dan levert de practische tenuitvoerlegging de z van het geheel.

David Schwarz, van geboorte Hongaar en uit Kroatië afkomstig, verdiende zijn brood als koopman, en wel als houthandelaar; aan natuurkundige vraagstukken had hij tot zijn veertigste jaar nooit gedaan, zelfs niet gedacht. Doch daar noodzaakte zijn beroep hem, gedurende de lange wintermaanden een uitgebreiden houtaankoop te controleeren ergens in een verloren uithoek van een woud, in een treurig blokhuis; de dagen waren kort, de avonden eindeloos lang en hij schreef naar huis om lectuur. Men zond hem boeken, maar daarin kon hij geen behagen scheppen; romans verveelden hem slechts; in zijn eenzaamheid gevoelde hij een sterke behoefte aan iets positiefs, waardoor tegelijkertijd zijn liefhebberij tot scherp doordenken en combineeren kon worden bevredigd; toch wist hij zelf niet wat. Tot op zekeren dag, in antwoord op zijn ontevreden klachten over den aard van de boeken, welke zijn vrouw hem in zijn eenzaamheid zond, deze hem, met een spottend briefje er bij, twee geleerde werken zond; het een was Aristoteles, het ander een handboek over mechanica.

In den langen Kroatischen winter las en studeerde de houtkooper, nu werktuigkunde. Het was een openbaring voor zijn geest; dit was het waaraan zijn hersens blijkbaar behoefte hadden.

Toen hij weer in de bewoonde wereld terugkwam was hij veranderd; hij was in zichzelf gekeerd, liep te denken langs den weg; wanneer zijn vrienden hem vroegen, wat hij toen uitvoerde, antwoordde hij spottend: „Ik? Malligheden! Ik maak bestuurbare luchtballons!"

Schwarz koos voor zijn luchtballon aluminium, omdat dit het lichtste metaal is, en bovendien paste hij voor zijn ballon een stelsel toe van een inwendige constructie, om het geheel te versterken en het bestand te maken tegen den grootsten luchtdruk. In plaats van stalen trossen en stangen gebruikte hij even sterk en veel lichter bamboeriet; door middel van twee motoren van vier paardenkrachten, links en rechts van het schuitje geplaatst, kon hij sturen door óf den een óf den anderen stop te zetten; met groote schepbladen stuurde hij naar boven en beneden; het gas in den ballon hield het luchtschip drijvende, voor het geval de motoren moch ten weigeren. Het waren alle bedenksels, zoo eenvoudig als het ei van Columbus. Zooals altijd!

En toch heeft Schwarz het nooit tot een eigenlijken officieelen proeftocht kunnen brengen.

Eerst bood hij zijn plannen aan het Oostenrijksch-Hongaarsche leger aan; men wilde er niet eens op ingaan. Toen stelde hij zich in verbinding met den Russischen militairen staf; doch hij werd van bevriende zijde gewaarschuwd, dat bij het slagen van zijn proef zijn persoon geëcarteerd zou worden, d. w. z. dat zijn uitvindersloon Siberië zou zijn, opdat zijn uitvinding een Russische zou heeten. Schwarz sloop zelf naar zijn voltooid luchtschip, maakte den motor onbruikbaar, vernielde de instrumenten, sloeg gaten in het aluminium omhulsel, vluchtte toen in vermomming over de grens. Daar was Duitschland aan de beurt; de proef zou plaats hebben op het Tempelhofer veld, de keizer zou er zelf bij zijn. Doch op het laatste oogenblik werd alles afbesteld, de Keizer was verhinderd, en toen vier weken later de proefvaart gehouden zou worden, had het kostbare waterstofgas, waarmede de ballon gevuld was, zijn kracht verloren; de ballon steeg op, daalde dadelijk weer. Officieel: proef mislukt.

Het verdriet van den uitvinder, wiens schepping schouderophalend wordt behandeld, moet toch diep zijn.

Het leven van Schwarz is er een geweest van miskenning en teleurstelling.

Want nu ging het den bouwmeester van luchtschepen, evenals die van luchtkasteelen, aan het materiaal ontbreken, n.l. aan geld. De jaren, welke voor Schwarz volgden, waren een voortdurende jacht naar geld. En omdat geen van zijn proeven eenig resultaat had opgeleverd, wilde niemand hem meer helpen, en zelfs zijn vrienden spraken medelijdend: „Ongeneeslijk!.......Jules Verne!"

Schwarz klaagde niet, morde niet, schold niet op zijn medemenschen,

bevolking te werken, en haar zoo in bedwang te houden. Ik zou dan wel willen vragen, hoe het tegenwoordig gezaghebbersambt, zelfs met den daaraan verbonden ordonnans erbij, op de verbeelding werken kan? Dit kan een jaarlijks komend oorlogsschip oneindig beter. Maar toch, al wordt een volk door zijn verbeelding bestuurd, het onze nog bitter weinig; het is meer de vrees, die het in bedwang houdt. En daartoe dient de politie.

Ook meen ik te mogen concludeeren, dat reeds ten jare 1870 de Hooge Regeering de onmogelijkheid van dien post begreep. Waarschijnlijk uit deferentie voor de historie werd de post behouden, en getracht dezen een nieuw leven in te blazen.

Vandaar onze tweede vraag, of soms dat ambt uit administratief oogpunt aan het algemeen belang voldoet. Hiervoor moeten we opslaan het publicatie-blad van 1870, n°. 2, „houdende afkondiging van 's „Konings besluit van 20 Januari „1870, no. 16, waarbij is vastge„steld de instructie voor de Gezag„hebbers", waarin dus de werkzaamheid, of het administratieve leven der Gezaghebbers is vervat. Met nauwkeurige zorg willen we het noodzakelijkste er uit lichten.

De Gezaghebber is verantwoordelijk voor de bewaring der inwendige rust, orde en veiligheid; waakt tegen aanranding van buiten; heeft bevel over de aanwezige gewapende macht, politie en schutterij; zorgt voor invoering en handhaving der wettelijke regelingen, met wier handhaving en uitvoering hij door den gouverneur van Curaçao is belast.

Alle ambtenaren staan onder zijn bevelen. Hij is verplicht ten minste 4× 's jaars de kassen en boeken van alle rekenplichtigen te verifiëeren, (dit kan hij ook aan de landraden opdragen); zendt verzoekschriften op; houdt toezicht op de openbare gebouwen.— Bovenstaande artikelen over handhaving van rust, veiligheid, bevel over gewapende macht etc. schijnen uit een zekere officieele conventie over genomen in de instructie, want hieraan beantwoorden geen realiteiten. Dan berust een zekere uitvoerende macht bij den gezagh., maar alleen in zoover hij daarmede wordt belast. Voorts kan hij het bureaucratisch werk aan de landraden overlaten.

Het toezicht op de landsgebouwen kan aan den directeur van openbare werken overgelaten worden. Waarom niet? Men heeft immers ook voor het onderwijs een algemeen schoolopziener.

Alleen art. 10 derzelfde instructie spreekt even van den socialen arbeid des Gezaghebbers.

„Hij deelt aan den Gouverneur zijne „inzichten mede omtrent de verbete„ringen enz...... in het belang van het „eiland."

Zonder nu woord voor woord deze instructie na te pluizen, durven we de volle verantwoordelijkheid op ons nemen dezer bewering, nl. dat al die ambtsplichten, als vervat in genoemde instructie, papieren zijn. Maar veronderstel dat zij reëele waren, dan vragen we, is voor het algemeen belang noodzakelijk, dat nu juist een gezaghebber die plichten vervult? Al is ook dit oude ambt vervormd, wij kunnen nog maar niet inzien, dat het thuis behoort in onze bestuursinrichting, noch dat het noodzakelijk, zelfs van eenige beteekenis is voor het algemeen welzijn; te meer, daar wij weten, dat het feitelijke werk aan dat ambt verbonden hierop neerkomt: het journaal bijhouden, maandelijks de uitbetalingen verifiëeren, verzoekschriften opsturen en den gouverneur van inlichtingen dienen. Wil ik daarmede zeggen, dat het ambt geheel en al een sinecure is? Volstrekt niet. Eens per maand, bij aankomst der Curaçaosche mail, kan er veel werk zijn. Doch dit vele komt voornamelijk hier vandaan, dat er inlichtingen worden gevraagd over zaken of toestanden, waarvan een Gezagh. volstrekt geen idee heeft, omdat het geheel buiten den cirkel zijner werkzaamheid ligt. Zou hieruit soms niet blijken, dat zelfs het Bestuur van den gezaghebber een andere werkzaamheid verwacht zich meer aanpassend bij de wettige belangen der bevolking? en dat het tegenwoordig ambt van gezaghebber dus niet meer past in onze bestuursinrichting? Deze gedachte stijgt nog in waarschijnlijkheid door het feit, dat, toen een zestal jaren hér een gezagh. voor St. Eustatius moest benoemd worden, er niet een keuze werd gedaan onder de ambtenaren, maar de keus viel op iemand, van wien men een werkzaamheid verwachtte op sociaal-economisch terrein, dus rechtstreeks in het belang der bevolking.

Voorts zijn de gezaghebbers voorzitter van den Raad van Justitie en kantonrechter. Dit, dunkt me, bewijst ook al niet, dat het gezaghebbersambt als iets zelfstandigs kan beschouwd worden.

Ook is in de laatste jaren de vergelijking van het ambt van gezagh. met dat van districtsmeester vrij veelvuldig. Doel hiervan was wel om het traktement van den districtsmeester te bepalen, maar toch is ook niet onduidelijk gezegd, dat de werkkring beider ambtenaren als synoniem werden beschouwd. — Met recht: beschouwd! want hoe groot is het verschil inderdaad! — Maar toch is duidelijk, hoe men zich den werkkring van een gezaghebber voorstelt. En als hier tegenover nu wordt gezien de praktijk, om bij een eventueele vacature welken sollicitant ook, zoo hij maar op voldoende anciënniteit op de ambtenaarsloopbaan wijzen kan, te benoemen voor het ambt van gezaghebber; personen, die vaak niet verder de wereld hebben ingeken dan den afstand naar hun copieboek of typewriter; dan mompelt men: dergelijke benoeming is geen ernst maar slechts het gevolg van oude sleur, totdat betere tijden aanbreken.

Ten slotte nog dit. Het moet opgevallen zijn, dat bij al het voorenstaande ik slechts het oog heb gehad op wat voor het algemeen belang *noodzakelijk*, niet wat *wenschelijk* is. Wel een bewijs, dat daarbij bezuiniging niet is voorbijgezien.

G.

Met de W. I. M. naar West-Indie.

(*Van den „Telegraaf"-correspondent.*)

April 1908.

CURAÇAO.

Enkele heeren hoopten, evenals de gouverneur, dat er misschien wel een plant was, die de goedheid wou hebben, in dit klimaat, zonder regen, op 'n paar duim humus, doodgeblazen door den passaat-wind en geteisterd door allerlei insecten, die ook de divi-divi af en toe een poets spelen (de schildluis en 'n dier, dat ze den poëtischen kazernenaam van „kapot-jas" hebben gegeven) te willen groeien,

—Geef maïs „by heaven", zeggen de andere heeren. Voer maar niets in. Maïs groeit hier, dat weten we allemaal, en tabak en katoen, caoutchouc en rijst niet. Dus blijf bij maïs, 'n beetje water en dan wat dammen. De rest? Daar staan ze sceptisch tegenover.

—Curaçao is nooit een landbouwkolonie geweest! wordt van andere zijde gezegd...... Wij hebben alles geprobeerd. Resultaat?...... mislukking, tergende, grievende mislukking. En één zei met verbeten woede in zijn stem: Die grond? Om ezels in te laten grazen en hun karkassen te vinden na 14 dagen tijd. Die grond? Te slecht om er een spade in te steken, te onvruchtbaar om een gezonde distel te laten groeien. Cactus, reuzen-cactussen, cactussen in allerlei soorten, gemeene, puntige, spitse akelige dingen, die in 't maanlicht staan als geraamten, knekels, altijd heen en weer geblazen door dien verdoemden passaatwind! Dit land! Met al het zweet en al den ijver van onze negers geeft het mislukte oogsten en een wrok in het hart. Ik geloof niet, dat de gouverneur met heel zijn staf van medewerkers iets aan dien grond verbeteren kan. Geld wegsmijten, zeide hij norsch. Goed geld naar kwade, nooit rente-gevende zaken weggooien. „What a pity!"

De gouverneur spreekt over industrie, over een droogdok, enz. enz.

— Zeker, we hebben al jarenlang gezonnen op het invoeren van een nieuwe industrie. Maar wat kunnen we hier zonder grondstoffen gaan produceeren? Wie fourneert ons kapitaal, om een groot-industrie op te richten, wanneer we aannemen, dat de grondstof goedkoop in te voeren zou zijn? Vergeet u nooit dat we hier niets hebben. Steenkool moet per schip aangevoerd worden evenals alle andere artikelen.

Er is al dikwijls gesproken over een droogdok en een groote werkinrichting, ook voor zeilmakerij, touwslagerij en alles wat tot de zeil- en stoomvaart behoort.

Maar het moederland kan niet alles tegelijk op haren en snaren zetten. Langzaam aan is goed gedaan.

De strohoeden-industrie ondergaat ook weer een tijdperk van malaise. De prijzen zijn zeer gedrukt en de afname gering. In ieder geval verdienen daar nog steeds vele menschen den kost mee. De grondstoffen zijn goedkoop en men kan hier goed concurreeren tegen de andere eilanden.

Er moet op Curaçao met alles rekening worden gehouden, zei de gouverneur zuchtend. Links hebben we gebrek aan water, rechts gebrek aan grondstoffen, vóór ons licht gelukkig nog de zee, en we hebben de mooiste haven van de geheele Antillen. U zegt: waarom geen vrijhaven? Maar we hebben hier zoo goed als een vrijhaven. De drie procent? Maar die maken niets uit! Geen bezwaar voor den handel! Dat we het plan hebben 5 procent te heffen ?.....

(Dit plan schijnt zéér veel tegenwerking te ondervinden. Voor zoover ik de handelaren sprak, zeiden dezen me: dat de regeering daar niet op in moest gaan, wijl dit de haven een slechten naam zou bezorgen. De omringende concurrentie is zóó groot, dat men in Holland zéér wijs zou doen, geen 5 procent te heffen!)

ALGEMEENE BEOORDEELING.

Wanneer ik het overbekende: Vox populi enz. hier neerschrijf, dan doe ik dat, wijl ik persoonlijk van dezen gouverneur niets dan goeds kan vertellen.

Doch de Curaçaosche ingezetenen moeten met den gouverneur omgaan en niet de schrijver van deze brieven.

Het groote bezwaar tegen den gouverneur ligt voor mij daarin, dat hij geen slag schijnt te hebben, om wat water in den wijn te doen. Mij dunkt toch dat iemand, die zoo vecht tegen natuur en natuurwetten, tegen droogte en onvruchtbaarheid, dat zóó iemand door ieder ingezetene van dit kleine eiland op de handen gedragen moest worden.

En tot mijn verdriet moet ik schrijven, dat het niet zoo is. Geen gewone kletspraatjes van de bittertafel, maar aldoor hoog-ernstige interviews, aldoor het aandringen bij de ingezetenen op waarheid en eerlijkheid.

Parti-pris? Ik heb alle partijen gesproken en ik ben eerlijk genoeg, om aan geen schandaal-pers-delict te werken.

Voor me zelf respecteer ik den gouverneur. Ik zie niet in, dat die Curaçaosche bodem voor alles ongeschikt zou zijn. Daarvoor spreekt de ondervinding en de resultaten op de dorste hoogvlakten ter wereld. Ik blijf het vermoeden koesteren, dat de gouverneur zich te zeer afgezonderd heeft gehouden, misschien te weinig met zijn burgers en hun opinies en ervaring rekening heeft gehouden.

WAT MEN HIER VERWACHT.

1e. Laat iemand komen, die goed Spaansch kent en de handige koopmans-diplomatie in de practijk geleerd heeft.

Het moet een man zijn met groote ervaring in de Antillen, iemand, die bevriend kan zijn met de presidenten van omliggende republieken. Goede vriendschap met deze is meer waard voor alle ingezetenen van Curaçao, dan de meeste Nederlanders kunnen beseffen.

2e. De kostbare administratie van het eilandje kon gerust tot op de helft verminderd worden.

3e. De verbetering van het kostelooze onderwijs en het verhoogen der subsidies. (Ik moet in een anderen brief op dit chapiter terugkomen)

4e. Het oprichten van een ambachtsschool.

5e. Het verbeteren van de aanlegplaatsen der schepen en 't invoeren van een sleepbootje op 's rijks kosten. Eenige gewenschte verbetering in de haven zelf aanbrengen.

6e. Het zenden van een vee-arts.

7e. Alles in het werk te stellen, om herleving van den handel te verkijgen. Het invoeren van een of andere groot–industrie.

CURAÇAOSCHE INDRUKKEN.

De heer Victor Zwijsen schreef in „Neerlandia" van Juli-Aug. 1905 (Curaçao-nummer); „Wijd een oogenblik uwe aandacht aan de haven zelf. 't Is een breede gracht, te midden der huizen, die aan weerszijden netjes en koket in de rij staan en ons doen denken aan oud-Amsterdam. De aanblik dier stad, zoo netjes, zoo propertjes daar neergezeten aan den rand der haven, inspireerde eens een Amerikaansch kunstenaar, die voor Sapolio-zeep een reclameplaat moest schilderen. Hij schilderde Curaçao's haven met onderschrift: „A spotless town" (een smetteloze stad).

Het verschil met de havens op Haiti is dan ook wel zoo geweldig, dat er van geen vergelijken meer sprake kan zijn.

Otrabanda of de Spaansche zijde lijkt iets ruimer gebouwd te zijn, wat het stadsgedeelte aangaat, dan Punda. De villa's der rijke grootkooplieden liggen geheel afzonderlijk langs den grooten weg. Het zijn keurige huizen met groote en kleinere tuinen, die zéér veel geld aan onderhoud kosten.

Maar echt Hollandsch zijn die kronkelende, smalle steegjes en slopjes, buurtjes, waar je de aardigste tooneeltjes ziet gebeuren, kijkjes voor 'n penseel van Pieter de Hoogh. Het licht vlamt niet geweldig; meestal liggen de straatjes in lichtblauw schaduw-donker. Dan ziet ge negers en negerinnen langzaam van gang voor u wegschuiven, of zittend op den dorpel met een of ander snoepgoed en eetgerij. Kleine mulatten, met fijne, mooie gezichtjes en prachtig sluik zwart haar, dat glinstert in de zon als raven-veeren, spelen om moeders witte rokken of turen een oogenblik in verbazing naar den vreemdeling, die hier komt.

Gelijk in Antwerpen, maar dan in 't klein. Zoo gezien een wel aardig schippers–kwartier; altijd gesteg de huisprofielen in pastel-kleuren. Licht en zonnig, een vibratie van stralend zonnevuur, als gepointilleerd op een fijn blauw hemelfond. En vinnig de dak-omtrekken, de snijdende afronding van gevel-lijnen. En heel teer de binnenhuizen van licht en schaduwblauw. Zóó, overdag in de tropische hitte.

's Avonds! De droge, koele wind tusschen en over de lage, schaduw-donkere huizen snelt. 's Avonds in het mooie electrische licht de negers en negerinnen zitten. Vreemde schaduwen schuiven door smalle, wit-bleeke straatjes. Winkeltjes met allerlei zaken geuren nog wijdopen, vrouwen en mannen koopen in. Daar staan soms troepjes menschen midden in de straat en spreken met luide stem, gebarend handen en voeten.

Langs de goede wegen trekken de buitenbewoners huis-toe. Ge ontmoet hier en ginder 'n passagierend troepje matrozen van een der oorlogschepen, die gewoonlijk deze haven aanloopen. Uit de verlichte huizen hoort ge planogetokkel en dikwijls gezang, terwijl een enkel "bekend"-Curaçaosch kunstenaar een fluit-solo blaast, zoo schoon-heerlijk, dat wij van aandoening lachkrampen krijgen.

De politie heeft weinig te doen. Het volk is eerlijk, en groote ruststoringen, diefstallen, enz. komen er zelden of nooit voor. Zoo vertelde mij de procureur-generaal, die mij om de curiositeit nà Haiti een Hollandsche gevangenis liet zien, zoo zindelijk, luchtig en koel, dat ik met meer dan afgrijzen aan de gruwelijke behandeling op Jacmel terugdacht. Hier op Curaçao zijn het de blanken, die straffen......en ginds doen het de negers hun eigen rasgenooten! Is het zoozeer te verwonderen, wanneer 'k zeg: „dat zoo'n volk als de Haïtianen niet in staat is, om een onpartijdige, flinke regeering voort te brengen? Men moet Willemstad gezien hebben, om te

---

die hem noch begrijpen, noch helpen wilden; hij glimlachte voor zich heen en als hij weer een ongeloovige vergeefs had trachten te overtuigen, zei hij zelf: „U gelooft me immers toch niet; wacht maar tot ik dood ben."

Sedert is Schwarz dood. Voor een koffiehuis te Berlijn stikte hij in een bloedspuwing, en zijn laatste woorden waren: „Ik kan het niet langer dragen"......

Nu vliegt zijn bestuurbare luchtballon tot verwondering van machtigen en geringen door de lucht en luistert naar den wil van den bestuurder.

Het Luchtschip van Graaf Zeppelin.

De Zwitsersche correspondent der *N. R. Ct.* schrijft:

Verdiept in een stuk werk van allen dag, loom en stil onder den druk van een echte Juli-temperatuur, werd ik plotseling opgeschrikt. Met een ruk ging de kamerdeur open. Ik zag, hoe de meid — zoo maar zonder aan te kloppen — haar rood-geboende gezicht naar binnen stak. Een gezicht, of ze gék geworden was. Ik hoorde hoe ze een paar woorden in de kamerstilte beet — en wég was ze, alweer.

„Der Zeppelin ist da" — dat had ik duidelijk verstaan. Met een greep lichtte ik mijn veldkijker van den haak. Halverwege de zoldertrappen haalde ik mijn bedremmelde meid in.

„Sicher, er ist es" — beweerde ze. Van uit haar keukenvenster had ze het ding zien aanstevenen. Als een zeeboot zoo prachtig kliefde het de ruimte. In het eerst had ze niet geweten wat ze zag, toen het luchtschip over den kop van den Utliberg geschoven kwam.

Een halve minuut later stond ik boven op ons platte dak — aanschouwde het wonder met mijn eigen oogen. Want een wónder is het — als je het ziet. De Zwitsersche kranten brengen dagelijks hele kolommen geseind werk uit Friedrichshafen. En wie kent niet Zeppelin's geniale uitvinding van de honderd-en-een fotografieën der geïllustreerde tijdschrift-artikelen? Maar eerst wanneer je het ding vóór je ziet, als een levend monument van grootsche scheppingskracht, dan komt de ontroering van het wondere.

Denk u even in mijn plaats op het dak. Diep beneden ligt wijd uit de stad, dat ongewone aspect van roode dakvlakken met daartusschen de scheidingslijnen der straten. Verder naar den horizon strekt zich het heuvelachtige groene land uit, met hier en daar een blank landhuis. Doch over alles ligt de beklemmende vaagheid, het beangstigende van diepte en grooten afstand. Hoog daarboven spant zich het blauwe hemelgewelf, schijnt aan alle zijden geruischloos neer te glijden. Je blik wordt onvast, onzeker, krachtige weerstand poogt duizeling te overwinnen.

In dat moment van hulpeloosheid zie je plotseling groot, forsch, rustig, majestueus, op een steenworp afstands het trotsche schip voorbijstevenen. Het lijkt een visioen, zooals in vroegere eeuwen de Oostinje-vaarders den vliegenden Hollander plachten te zien. Of wel een luchtspiegeling, als waarvan de Afrikareizigers ons verhalen. Dan weer schijnt het een reusachtig veelzijdig prisma met fraai geslepen facetten, dat langzaam voortglijdt over het effen, blauwe ether-vlak.

Verbluffend zijn vooral de afmetingen. Wat scheen de kolos groot, toen hij op een paar honderd meters hoogte over de huizenblokken gleed. Als een der moderne transportschepen in het havengekriewel der kleine booten en sloepen—zoo lag de luchtbol in het kleine huizengewirwar.

Een vijf minuten lang stond de bol onbewegelijk stil boven het meer. Toen kraakte plotseling een schot met vreemden hollen knal. Wilde Zeppelin misschien daarmede de aandacht der nijvere menschen trekken, hen even uitnoodigen om van hun werk op te kijken? In minder dan geen tijd stond half Zürich op de daken.

Met mijn veldkijker kon ik duidelijk de manschappen in voor- en achterschip onderscheiden. De ballon lag met den kop naar het Noordoosten; was uit Zuidwestelijke richting in de Zürichsche land gekomen. Plotseling begonnen de schroeven te werken en scheen de ballon krachtig, met steeds stijgende snelheid voorwaarts. In iets meer dan zes minuten was het gevaarte aan den gezichtseinder verdwenen.

Maar eerst werden toch nog een paar belangwekkende bewegingen uitgevoerd. Zoo beschreef de luchtbol na het in gang komen een kleinen boog, veranderde de richting van Noordoost in scherp Oost, steeg en daalde meermalen. Men zag, dat de verschillende toestellen werkten; iedere beweging was zeker en standvastig. Merkwaardig was het te zien, hoe het schip vlak bij den gezichtseinder, waar de heuvelen hooger opstuwen, plotseling den voorsteven opstak, in sierlijk schuinglijdende beweging hoogte nam en met een breeden boog over de kammen gleed.

't Was ruim drie uur, toen de luchtbol hier in het gezicht kwam. Het heele schouwspel duurde misschien een half uur. Op het oogenblik, dat ik u dit schrijf, zal Zeppelin misschien precies het anker voor Friedrichshafen uitwerpen.

Een correspondent meldt uit Friedrichshafen, dat het nieuwe luchtschip van Zeppelin haast in het geheel geen leven meer maakt, als het aankomt. Men hoort nog slechts een gegons.

Hij zag verder op het dak van den luchtbol twee man op den uitkijk staan. Dit is noodig, omdat de groote gashouder de luchtschippers in de twee schuitjes verhindert, om vrij voor zich uit te zien. De mannen op den uitkijk bereiken hun waarnemingspost langs een wenteltrap, die midden door den luchtbol zelf heenloopt. Zij hebben een telefoon die hen in staat stelt met de bestuurders in de schuitjes te spreken. 's Nachts zullen de mannen op den uitkijk naar den stand der sterren den koers kunnen aangeven.

Het luchtschip is van alle mogelijke nautische en meteorologische werktuigen voorzien en er zitten groote veeren onderaan de schuitjes om, bij een landing, den schok te breken. Verder zijn de schuitjes door gordels van opgepompte autobanden tegen stooten en botsingen beschermd.

kunnen constateeren, wat kolonisatie kan in de goede beteekenis.

De bezoeken aan gebouwen.

Laat ik maar beginnen met te schrijven, dat de scholen op Curaçao (ik bedoel hier op Willemstad en ken de overige toestanden alleen van hooren-zeggen en uit literatuur) er over 't geheel uitmuntend uitzien. De openbare school, zoowel als de afzonderlijke Katholieke school, mogen door iedereen gezien worden.

De armenschool (openbare) leek mij zeer misdeeld, niet alleen wat onderwijzers aanging, maar ook wat de grootte der lokaliteiten betreft.

De armenschool der Katholieken zag er véél beter uit. Het praatje, dat de jongens daar niets te slikken krijgen dan „catechismus" en 't „gebed", kan nu zelfs niet meer voor 'n grapje doorgaan. De Nederlandsche staat zou er wel aan doen, om de subsidies voor beide scholen te verhoogen. Vooral is dit noodig op het verdere gedeelte van dit eiland. Maar ik kom hier op terug.

De meisjesschool (openbare) lijkt me uitstekend te marcheeren. Ik maakte kennis met juffrouw Smidt, die pas uit Holland gearriveerd was. Zij is het hoofd der school en voor zoover ik de vroolijke meisjes gelooven kan, heeft zij zich nu reeds bemind gemaakt.

Tusschen deze korte notities door herinner ik me in de Katholieke school een twee-stemmige „niggersong" gehoor te hebben, die me nu nog af en toe in de ooren klinkt. Een heel aardig lied in 't „Kongoleesch" geloof ik. Die negerjongens en kleurlingen bezitten stemmen als carillon-klokken en hebben een natuurlijk talent voor al wat muziek is.

Bij de zusters.

Met een rijtuig, dat ons afgestaan was door den rector van het Colegio, den heer Zwijsen, reden wij naar het pensionaat Welgelegen, een inrichting, waar elke Europeesche stad trotsch op kon zijn. De eerwaarde moeder liet ons het gansche gebouw zien, de klassen en speelzalen, de eetzalen en de luchtige groote dortoirs, de uitsteekende badkamers enz. enz.

We hebben de schoone jonkvrouwen uit Venezuela en andere republieken hooren zingen in de mooie kapel van dit plechtig stille klooster, we hebben haar zien dwalen door de koele schaduw-blauwe portalen of spelend in de groote zaal zien gaan, luchtig, vluchtig en behaagziek lijk een troepje kleurige kapellen.

Dit pensionaat is wel het toonbeeld van Hollandsche zindelijkheid en orde. Het onderwijs staat zoo uitmuntend bekend in de omliggende republieken, dat er trots de oprichting van Fransche kloosters in die landen, nog steeds een aantal van 80 à 100 jonge dames op Curaçao komen studeeren.

Misschien interesseert het de Katholieke lezers van ons blad, om te weten, dat het moederhuis der zusters zich te Roozendaal bevindt.

—Zieken, zei ons de eerwaarde moederoverste, hebben wij al heel weinig. Ook onze gezondheid laat weinig te wenschen over. Ik herinner me in de 46 of 47 jaar, die ik nu hier ben, slechts wat hoofdpijn gehad te hebben. De leeftijd der zusters is gewoonlijk hoog, en 80 jaar geen uitzondering!

Het R.-K. gasthuis.

Het prachtige, moderne gasthuis te Curaçao, dat door R.-K. zusters beheerd wordt, geniet al een even goede reputatie in de Antillen als de Hollandsche doktoren.

Ik kan hier niet nalaten den naam te noemen van dokter Lens, den hooggeachten chef van den geneeskundigen dienst, die tot diep in Venezuela, Haiti, Santo Domingo e. a. landen bekend is. 't Is een eer voor de kleine Nederlandsche kolonie, om zulke menschen in hun midden te hebben.

Ook in het gasthuis heerschte weer dezelfde groote rust, dezelfde Hollandsche zindelijkheid en stipte orde, als in het klooster. Het gebouw is uitmuntend gelegen, en het uitzicht van het groote platform over de blauwe zee is buitengewoon.

De kamers der zieken voor 1ste en 2de klas, zien er huiselijk en gezellig uit. De patiënten, die wij mochten spreken, en waaronder Duitschers en Spanjaarden waren, zeiden ons, dat de behandeling, die zij genoten, uitstekend was.

Badkamers, operatiekamers, alles zag er rein en zindelijk uit, voorzien van de modernste middelen op geneeskundig gebied. Er was zelfs een lift, om de patiënten naar de bovenvertrekken te vervoeren.

Met meer dan gewone belangstelling ziet ge onze Hollandsche zusters bezig in deze inrichting.

Wel even overvalt u weemoed, als ge hoort dat zij nooit het lieve vaderland meer terug zien. Hoe stil en vreedzaam gaan ze daar heen, deze toewijdende vrouwen. Voor haar bestaat er geen wereldsche belooning, geen mooie toiletten, geen schitterende conversatie, geen gepronk in bal- en concertzalen. Zij gaan maar stil en wereld-verloren door de blauw-witte galerijen als bleek-blauwe schaduwen, door die zalen van leed en verdriet, waar de zieke menschheid hulp en leniging van smarten zoekt.

Ge ziet ze gaan in stille afzondering deze was-bleeke figuren, tijdeloos, doende haar liefdewerk, zonder morren en zuchten, helpend de mannen en vrouwen, die, aangetast door de moordende koortsen van het heete klimaat, genezing komen zoeken. Hulde! driewerf hulde voor haar, die deze taak op zich genomen hebben.

Naar La Guaira.

Venezuela, April 1908.

Om 5½ uur 's avonds vertrok de boot naar La Guaira.

Lang, heel lang tuurden onze oogen naar het kleine stedeke, dat als een veelkleurige tentoonstelling van oud-Hollandsche huisjes aan de prachtige, natuurlijke haven ligt.

Het was een zeldzaam mooie zonsondergang. Langzaam daalde de ros-gouden zonneschijf door een teeren, zeegroenen hemel. Purperroode schaapjes-wolken dreven in breede, weelderijke stoeten door de lucht. Tot in het verre oosten weerglansde het stralende rose licht met zoo'n kracht, dat de breed-deinende blauwe golven-toppen tintelend de glauzen weerspiegelden en de zee fantastisch verkleurde in vreemde paarse en lila-gouden schijnsels, waarover het schuimende wit parelend uitruizelende.

Hoe mooi gloeide die kleine Hollandsche stad daar op, de huizen en villa's zoo fel lichtend als de vlammende fantasie van een Vincent!

Nog lang na het avondmaal zaten we op het dek, sprekend over Hollandsche kolonisatie of zwijgend starend naar de millioenen sterren of turend over de blauwe zee, waarin schitterend fosforiseerend het lichtende schuimspoor vlotte onzer boot.

Die ochtenden op de Caraïbische Zee, ze blijven u bij als de schoonste, de heerlijkste droombeelden.

Wat is de wereld, wat zijn de zeeën en de landen overheerlijk! Frisch, onder de koele zeewater-douche, weg, loopt ge in uw pajama over het nat-frissche dek. De zeewind waait over de hoog deinende golven, grijs nog als de wateren van de Noordzee. Maar dan plots ziet ge tegen den horizon het bleekgouden zonlicht glanzen, en zwermen vliegende visschen vluchten weer over de blauwe wateren.

In teer grijzen schemer doemen de uitloopers van de „Cordillera de los Andes" op en, geweldig daar boven uit, het baken der zeevarenden „La Silla de Carácas."

M'n vriend, die ook altijd vroeg op was, vertelde me, leunend over de verschansing:

—Dat hoogste punt dáár, is het „zadel" (Silla) van Carácas. De zeelui sturen daar altijd heen, om den weg naar La Guaira te vinden. Gemakkelijk ligt die haven niet! 't Is nog niet zoo heel lang geleden, dat een Hollandsch oorlogsschip den gouverneur van Curaçao naar die haven moest brengen. Iedereen in de Venezolaansche haven stond gereed, om hem te ontvangen. Maar...... een oorlogsschip kwam er niet. Eindelijk werd het gesignaleerd, komend als wijlen de 3 koningen uit het Oosten! Onze oorlogsbodem was heel flegmatiek La Guaira voorbij gevaren, en lag 's avonds insteê van 's morgens voor anker!

—Ze hebben zeker onder het varen aan andere schippers, om den weg gevraagd, zei ik lachend.

— Ze kwamen er ten slotte. In ieder geval zijn onze kapiteins niet zoo bot als sommige Amerikaansche journalisten. De aardrijkskunde van die menschen is al heel gering. Een dier slimmerds vertelt in een hoofdartikel, dat mr. en mrs. Russell, van de Amerikaansche legatie, met de „Tacoma," een kanonneerboot van de Unie, al tweemaal de reis van Carácas naar La Guaira gemaakt hebben. Nou moet je weten, dat de eenige verbinding tusschen die steden over land is. Een afstand van ongeveer 3 uur sporen met bergen van 5 en 6000 voet hoog.

Al dichter kwamen we bij de bergen, en duidelijker zagen we nu de fijne, witte en kleurige blokjes van huisjes, die daar willekeurig tegen de schuinglooiende flanken neergesmeten leken. Rechts op een laagvlakte, die er troosteloos uitzag, lag het Lepra-huis.

Het schip naderde de diep in zee gebouwde pier, waartegen de golven storm liepen. Een klein spoorlijntje kronkelde de hooge bergen op. Langzaam zagen we een locomotief met een paar wagens naar beneden komen. Dat was de weg naar Carácas, de hoofdstad van Venezuela, waarheen we 's middags zouden trekken.

(*Wordt vervolgd.*)

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

Morgen viert de Zeereerw. Pater Constantius Smitz zijn zilveren Priesterfeest. Van deze vijf en twintig jaren van zijn Priesterleven offerde Pastoor Smitz volle vier en twintig aan de Curaçaosche Missie. Na eerst op Rincon en Sta. Rosa kapelaan te zijn geweest, werd ZZEerw. Pastoor te Westpunt, later op Barber en eindelijk 1 Mei 1897, op de Playa van Bonaire.

Na pensioen te hebben aangevraagd, werd Pastoor Smitz door de Paters der Curaçaosche Missie gekozen als afgevaardigde voor het Provinciaal Kapittel, in het begin van dit jaar in Nederland gehouden.

Zijnen vrienden hier op Curaçao spijt het zeker, dat zij den Jubilaris niet persoonlijk op zijn zilveren feest kunnen geluk wenschen, maar ook in Nederland zal het den niemzamen, nederigen Priester niet aan blijken van belangstelling ontbreken. Pastoor Smitz heeft recht op waardeering en hartelijkheid, juist omdat Hij die nimmer heeft gezocht.

Moge een rustiger leven, na de 24 tropische jaren in de Missie, aan Pastoor Smitz gelegenheid geven zijn vele talenten en deugden weder geheel te ontvouwen, en de volijverige Priester nog lang werken tot Gods meerdere eer en glorie.

Daar broeit iets.

Het *Boletin Comercial* deelde een telegram mede, gedateerd Boston, 8 Aug. waarin bericht werd, dat de Amerikaansche kanonneerboot „Scorpion" de scheepstimmerwerf van Charleston had verlaten en vertrokken was naar Norfolk, waar de boot zich van proviand en ammunitie zal voorzien om daarna onverwijld naar de Venezolaansche wateren te stoomen.

Twee dagen later lazen wij een telegram uit den Haag, 10 Aug. dat de Minister van Buitenlandsche Zaken een lange conferentie heeft gehouden met den Amerikaanschen Gezant.

Daar broeit iets. Deze twee berichten, in verband met het vertrek van de *Heemskerck* uit Nederland, wijzen op actie, ook van Amerikaansche zijde in overleg met Nederland.

In hoeverre het volgend telegram, 11 Aug. uit Den Haag verzonden, waarheid bevat, kunnen wij moeilijk beoordeelen; waarschijnlijk klinkt het ons wel. Er werd geseind:

Den Haag 11. De kruiser *Friesland*, welke bevel heeft ontvangen zich gereed te maken om naar het buitenland te vertrekken, is heden uit Noorwegen teruggekeerd. Volgens alle waarschijnlijkheid zal de „*Friesland*" zoodra zij gereed zal wezen tot vertrek, zich voegen bij de „*Jacob van Heemskerck.*"

Gelderland.

Ons vorig bericht omtrent 't vechtklaar-zijn der *Gelderland* op de reede van La Guaira moet zich enkel en alleen tot deze hoofdzaak beperken, de verdere kleinere bijomstandigheden dienen weg te vallen, daar ons gebleken is, dat zij niet met de werkelijkheid overeenkomen.

Wij gaven ze, zooals wij ze van alleszins geloofwaardige en betrouwbare mannen meenden ontvangen te hebben, reden waarom wij geen oogenblik aan de waarheid ervan twijfelden en dus er zelis niet aan dachten verdere informaties te gaan inwinnen. Ook een persmuskiet kan er wel eens invliegen en zijn neus leelijk stooten tegen een vaststaanden schoorsteen van een oorlogsboot, terwijl zij uitvloog in de overtuiging, dat die schoorsteen was neergelaten.

* *
*

Maandagmorgen vertrok H. M. *Gelderland* naar Aruba. Op de hoogte van Westpunt gekomen, werd een sloep te water gelaten, waarmede een officier naar wal roeide om voor de verzending van een brief aan den Heer Gouverneur te zorgen. Heden wordt het schip weder in onze haven terugverwacht.

* *
*

De *Jacob van Heemskerck* is van een toestel voor draadlooze telegrafie voorzien, nu zal ook op de *Gelderland* een dergelijk toestel worden aangebracht. De electrische fabriek alhier zal voor dat schip de accumulatoren laden. Ook de *Utrecht*, welke in de gegeven omstandigheden wel vroeger dan November hier verwacht kan worden, is in staat draadloos te telegrafeeren.

De *Jacob van Heemskerck* zal vermoedelijk 28 Augustus hier binnenvallen.

Steun voor den Handel.

Nu het Moederland zoo grootmoedig een belangrijk crediet toestond voor werkverschaffing aan de armere bevolking, vraagt men, of het niet mogelijk is van Bestuurswege ook den Handel te helpen in de moeilijke dagen, welke hij thans doormaakt. Het geld rolt niet meer, zoo als dat gewoon was, nu Maracaibo en La Guaira werden uitgeschakeld. Een gevolg daarvan is, dat het Venezolaansche zilver hier opgestapeld blijft liggen; aan goud is bijna niet meer aan te komen, het betalen van Amerikaansche wissels wordt daardoor bemoeilijkt, de provisie in winkels en pakhuizen is reeds uiterst schaarsch, de prijzen der levensmiddelen stijgen daardoor, zoodat bijv. een kan mais, vroeger 9 cts, thans 20 cts. kost.

Het zal werkelijk in het algemeen belang zijn, wanneer het Gouvernement iets kan doen om het geld beter te laten rouleeren.

Ligt het niet op den weg der Kamer van Koophandel en Nijverheid om in dien geest voorstellen te doen bij het Bestuur?

Koloniale Raad.

Maandagavond hield dit College een openbare vergadering. Afwezig met kennisgeving de Heeren A. G. en A. W. Statius Muller, Dr. C. A. Zeppenfeldt en C. Fensohn.

De wn. Voorzitter, de Heer J. Möller opende de vergadering. Daar niemand aanmerking had op de notulen werden deze goedgekeurd. Ingekomen was een brief van den Gouverneur, waarin Z. H. EG. mededeelde van Z. Exc. den Minister een schrijven te hebben ontvangen om de aandacht der Kolonie te vestigen op de Algemeene Internationale Tentoonstelling in 1910 te Brussel te houden.

Ook was bij den Gouverneur een verzoek ingekomen van den Belgischen Consul om medewerking der Kolonie met deze tentoonstelling te vragen. De Gouverneur won advies in bij de Kamer van Koophandel en Nijverheid. Deze stelde voor, een Commissie te benoemen. Welk voorstel door den Gouverneur werd over genomen. Omdat de voorbereidende werkzaamheden echter geld zullen kosten, stelt de Gouverneur voor, tusschen art. 30 en 31 der Begrooting een nieuw art. 30*bis* tusschen te voegen, luidend: Uitgaven in verband met de Algem. Intern. Tentoonstelling te Brussel in 1910. Memorie.

Vermoedelijk zullen de kosten geen hooger uitgaven dan f3000 vorderen. Zonder discussie wordt dit voorstel aangenomen en de vergadering gesloten.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen van de Commissie van het Volksfeest te geven door het Bestuur van Curaçao op den 31n. Augustus a. s. een programma der feestelijkheden. De Heeren waren zoo gelukkig weer wat nieuws te bedenken. Wij hopen, dat zij succes hebben. Zaterdag, 29 Aug., zullen wij het Program publiceeren.

De Vlechtcursus.

heeft een nieuwen voorraad stroo voor fijne hoeden uit Columbia ontvangen.

Werkverschaffing.

Met genoegen ondervonden wij, dat men algemeen van meening is, dat het bevorderen der hoedenindustrie een uitstekende wijze van werkverschaffing wezen zou.

't Spijt ons, dat wij dit maal niet kunnen medegaan met het voorstel van onzen geachten Collega *El Imparcial* om 't toegestaan crediet voor werkverschaffing gedeeltelijk ook te besteden aan de zoo hoog noodige verbetering van straten en wegen. Zeer zeker zou daardoor werk worden verschaft aan veler handen, maar ook de Koloniale Kas zou er een voordeeltje mede behalen. En nu vinden wij het bedenkelijk, geld voor de armen en werkloozen bestemd, ten deele te laten vloeien in de Koloniale Kas.

Het onderhouden van straten en wegen is Bestuursplicht. Daarvoor wordt op iedere Begrooting een bedrag uitgetrokken. Zouden nu die straten en wegen, ter wille van werkverschaffing eens een buitengewone beurt krijgen, dan zou in de eerst volgende jaren het gewone crediet voor het onderhoud van straten en wegen verminderd kunnen worden. Er zou geld zijn uitgewonnen ten koste der arme bevolking, die het thans zoo hoog noodig heeft en waarvoor alleen het crediet werd toegestaan.

Zoo de straten en wegen niet voldoende onderhouden worden, moet daarvoor óf een grooter bedrag op de Begrooting worden gebracht, óf de toegestane gelden practischer worden besteed. Het crediet thans voor de armen bestemd moet hun en hun alleen ten goede komen.

Ook hoorden wij de moeilijkheid maken, dat het zoo lastig is, het geld eerlijk onder de menschen te verdeelen, daar het bijna onmogelijk is een werk te verschaffen, waaraan alle categorieën van werkloozen kunnen meedoen.

Juist om deze reden stelden wij het hoedenvlechten voor, omdat dit zoo goed als algemeen in de verschillende huishoudens wordt beoefend. Al blijven de mannen dan zonder werk, ze zullen toch te eten hebben, en dat is op het oogenblik hoofdzaak.

Gaarne echter zouden wij zien, dat ook voor de mannen, een of ander werk werd uitgedacht.

Zou het soms ook overweging verdienen in de verschillende stadswijken een paar groote regenbakken te laten bouwen met uitslaande vangdaken, welke regenbakken in den drogen tijd drinkwater konden verschaffen aan de armen tegen zeer gering bedrag, van welke opbrengst die bakken konden worden onderhouden.

Ook in de buitendistricten en zeker op Aruba en Bonaire, waar zeer lastig goede putten kunnen gegraven worden, zouden dergelijke regenbakken hoogst nuttig en welkom wezen, en zeker zuiverder water bevatten dan de openliggende tankies.

Dat zou een blijvende weldaad zijn voor de arme bevolking. In Nederland zorgt Staat of Gemeente toch ook voor de noodige pompen op pleinen en straten.

De Christiansted.

Onze Koloniale stoomboot heeft den Heer J. H. de Reus tot Trinidad gebracht; van daar vertrok Z.H.E.G. met de *Royal Mail Steam Packet Lmtd.* naar *Cherbourg*, waar hij op z'n laatst 21 Augustus aankomt. Omstreeks 25 Augustus is de Heer de Reus zeker in Den Haag. De *Heemskerck* kan hier dus bij aankomst op 28 Aug., telegrafisch de noodige instructies ontvangen, zoo de conferentie met den Heer de Reus de reeds bestaande plannen mochten wijzigen.

Op haar terugreis deed de *Christiansted* het eiland Tortuga aan waar een 60 Bonairianen sinds het begin van 't jaar voor rekening van een Venezolaan aan 't houtkappen zijn en aan 't zout garen. Nu de tijden op de kust van Venezuela zoo slecht werden, begon het hun aan alles te ontbreken en waren zij aan 't gevaar bloot gesteld door hun verkeer met de Kust besmet te worden door de pest en verstoken van alle menschelijke hulp aan die vreeselijke ziekte te sterven. Jammer, dat die arme lieden niet vooruit gewaarschuwd zijn, of het stoombootje niet wat langer kon blijven wachten, nu konden slechts 10 van de 60, die over het eiland verspreid werken, dat onherbergzaam oord ontvluchten en met de *Christiansted* medegaan. Zij werden eerst naar Bonaire gebracht, maar aldaar geweigerd uit voorzichtigheid, toen kwamen ze Woensdag avond hier aan, en werden Donderdagmorgen naar de quarantaine gebracht.

Stadsreiniging.

Gedurende de laatste acht dagen werden in het fiscalaat aangebracht:

128 ratten.
696 muizen.

Aan de Overzijde werd verleden week een begin met de algemeene schoonmaak gemaakt en werden van daar 107 karren oude rommel verwijderd en verbrand; doch, verleden zaterdag werden de werklieden voor Quarantaine-maatregelen allen bedankt, wat velen met ons zal spijten, daar het vooreerst niet voldoende is de stad schoon te maken, maar nu ook, zoo lang het pestgevaar dreigt, zoo zindelijk mogelijk te houden. In deze tijden van werkloosheid was het evenzeer een prachtige gelegenheid om den mannen wat werk te verschaffen.

Venezolanen in onze haven.

Verleden zondag kwam de Venzl: bark „Amalia", dezelfde bark welke in de S. Michielbaai een paar dagen vroeger ten anker was gekomen van voeding, water, brandhout enz. werd voorzien, onze haven binnen met het doel om de aan boord daarvan zich bevindende passagiers hier te landen, hetgeen geweigerd werd daar allen zonder middel van bestaan waren en tegenwoordig geen gelegenheid bestaat om ze naar de eene of andere plaats van Venezuela terug te zenden. Wederom werd het schip ruimschoots van levensmiddelen, water en brandhout voorzien.

Contra Curaçao.

Grl. Castro wil met Curaçao nu verder niets te maken hebben. Alle passagiers en alle bagage komende van Curaçao worden voortaan in Venezolaansche havens niet meer toegelaten. Alleen de brieven laat hij passeeren.

De *Zulia* is het eerste slachtoffer geweest, dat Castro's haat tegen Curaçao ondervond. De passagiers die zich op Curaçao hadden ingescheept werden eenvoudig geweigerd en terug gezonden. Alleen, wanneer zij direct van Europa, of Amerika komen, zullen ze worden toegelaten.

Buitenland.

Amerika-Venezuela.

De laatste eisch der Maatschappij.

Eene nieuwe beschuldiging van aangedaan onrecht wordt door de N. York en Bermudez Company nu voorgebracht op grond, dat haar advocaat Dr. J. B. Bance, zich sinds verscheidene maanden verborgen heeft moeten houden, omdat hij, naar verluidt, bedreigd is met gevangenneming. Dien ten gevolge is de Company niet door haar advocaat vertegenwoordigd geweest, noch bij het laatste appel tegen de boete van 5 millioen dollar, noch bij het onderzoek van de rekeningen, onlangs aan het hof onderworpen door den sequester.

De schoonbroer van Dr. Bance, nl. Dr. Planchart, advokaat van den *Cable Français* zit al sinds maanden en maanden achter slot en grendel, en het verdwijnen van Dr. Bance volgde zeer kort op de gevangenneming van Dr. Planchart. Vrienden van het Gouvernement echter beweren, dat de redenen tot vervolging van deze twee advokaten van politieken aard waren, en niet omdat zij twee groote maatschappijen vertegenwoordigden, die door Gral. Castro in rechten werden aangesproken.

Als Pres. Roosevelt eindelijk besluit geweld te gebruiken om Venezuela te dwingen een scheidsrechterlijke uitspraak aan te nemen in zake de Asphalt-trust, dan zal het zijn ten gevolge van het rapport van Rechter Calhoun, hetwelk verklaart, dat, ofschoon de Venezolaansche rechtbanken volkomen in haar recht waren met de concessie te vernietigen, iets wat nooit ontkend is,— Pres. Castro geen recht had de Company te berooven van haar asfalt-meer en het te sequestreeren, zoolang niet de rechten en titels op het eigendom volgens de mijnwetgeving waren uitgemaakt.

Andere gronden voor tusschenkomst zijn niet houdbaar, dewijl eenerzijds erkend wordt, dat de *N. York en Bermudez Company* nooit hare verbindingen is nagekomen en het anderzijds bewezen is, dat zij honderd duizenden dollars heeft bijgedragen in de revolutie van Matos, welke bijdragen voor de New Yorksche en Washingtonsche rechtbanken erkend zijn door de Generaals Francis V. Greene en Avery D. Andrews, respectievelijk President en Vice-president van de Company.

Het vonnis in het revolutie-proces, dat nu bevestigd is, luidt: Daarom, recht doende in naam der Republiek en uit kracht der wet, wordt dit proces verklaard te berusten op goede wettige gronden, en gevolgelijk wordt de N. York en Bermudez Company veroordeeld te betalen de som van 24.178,336,47 bolivares, als vergoeding voor de schade aan de schatkist toegebracht, dewijl de regeering groote uitgaven doen moest voor het onderdrukken der revolutie, behalve nog tot voldoening van de andere schaden en verliezen door experten vast te stellen.

Deze bijkomende schaden en verliezen, die op vijf millioen berekend worden zijn:

1°. Het discrediet, waarin de Venezolaansche natie gekomen is, tengevolge van den oorlog en het verlies van achting der andere naties, met wie zij internationale of handelsbetrekkingen had.

2°. Het verlies van Venezolaansche burgers, onttrokken aan handel, landbouw, industrie en andere levensaderen der republiek.

3°. De noodzakelijkheid om een oorlogsbelasting in 't leven te roepen, die opbracht van Febr. 1903 tot het einde van Juni deszelfden jaars 3.867.530,74 Bolivares en van Juli 1903 tot einde Juni 1904: Bolivares 12,928,870,34.

4°. Het verminderen der invoerrechten, die van Bol. 29,940,888,96 in 1900-1901, daalden tot Bol. 6.081,429,42 in 1902 en tot Bol. 4.079,185, 95 in 1903.

In al de diplomatieke notas, tot het Venezolaansch Bestuur gericht, wordt de beschuldiging van deelname in de revolutie van Matos met zorg vermeden. Maar het Venezolaansche Gouvernement zoekt juist in die beschuldiging zijne kracht, en komt daar aanhoudend op terug en verlaat dat standpunt geen oogenblik.

Rechter Calhoun spreekt in zijn rapport aan den President Roosevelt niet van de wettelijke actie om schadeloosstelling te krijgen voor de begunstiging der Matos-revolutie, misschien omdat tijdens zijn verblijf in Venezuela, die actie de gerechtshoven nog niet bereikt had. Maar President Castro legt in al zijne antwoorden een bijzonderen nadruk op die medeplichtigheid. De Minister van Buiten!. Zaken Dr. Paúl zegt aan den Gezant Russell in zijne nota van 24 Juli 1907:

„Het Gouvernement van Uwe Exc. let niet op het algemeen bekende feit, dat *N. York and Bermudez Company* een werkzaam aandeel nam in de revolutie tegen de Regeering van Venezuela, welk feit alleen reeds voldoende zou zijn om een ander Gouvernement, niet zoo geduldig en zoo biedig jegens wettelijke actie als het onze, ouniddelijk strenge maatregelen van recht en rechtvaardigheid te doen nemen, welke macht het uitvoerend Bewind bezit in geval van gewapende revolutie tegen het gevestigde Bestuur, en welke bestaat in het opheffen van de rechten en waarborgen, die onbestaanbaar zijn met de verdediging van een land of met het herstel van de orde.

„Kan het Gouvernement van Uwe Excell. zonder onwederlegbare bewijzen te geven van onrechtvaardigheid, de verdediging op zich nemen van genoemde maatschappij en een vijandige aanvallende houding aannemen, door onze wettelijke actie tegen die maatschappij willekeurig te noemen en een grove schending der Venezolaansche wetten? Kan uwe Regeering vergeten, dat de Maatschappij, door haar beschermd, schuldig is aan de misdaad van opstand tegen de Regeering van Venezuela? En dat zij schendende, gelijk zij gedaan heeft, de onzijdigheid jegens een land,' dat met het uwe bevriend is, zware verantwoordelijkheid op zich geladen heeft, eene verantwoordelijkheid, die de wetten van de Ver. Staten met zware straffen in hare eigene burgers bedreigen?"

Te kennen gevend, dat Venezuela het Amerikaansche Gouvernement zelf verantwoordelijk had kunnen stellen voor de oproerige daden der Asphalt-maatschappij, gaat Dr. Paúl voort:

„Het Gouvernement van Venezuela veronderstelt niet, dat het Gouvernement van Uwe Exc. zich zelf wenscht verantwoordelijk gesteld te zien voor de oproerige daden, begaan door genoemde Maatschappij en voor de schade en nadeelen berokkend aan onze Republiek door gezegde daden. Dat is de reden, waarom de gerechtelijke actie zich alleen en rechtstreeks bepaald heeft tot de genoemde Maatschappij en niet tegen het Gouvernement van Uwe Excell.; als voorzorgsmaatregel werd echter beslag gelegd op de asfaltmijn tot dat de wettelijke proceduren haar loop zouden gehad hebben."

Advertentiën.

Drukker :
ALFREDO F. SINTIAGO